

УДК 721.001

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРІВ СУЧАСНИХ БІБЛІОТЕК

АБИЗОВ Вадим, РИШКЕВИЧ Наталя

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
abyzov.va@knuud.edu.ua, rishkevich.no@knuud.com.ua

У роботі виявляються різні групи факторів, що впливають на дизайн внутрішнього простору бібліотек серед яких соціально-економічні, природно-географічні, містобудівні, ергономічні, екологічні, типологічні, технічні, естетичні та культурологічні фактори. Ці фактори мають значний вплив на формування бібліотек, які повинні задовольняти потреби та запити населення. Враховуючи їх дизайнери можуть створювати раціональні та гармонійні простори сучасних бібліотек, які будуть не тільки функціональними, але й естетично привабливими.

Ключові слова: сучасні бібліотеки, дизайн інтер'єру, фактори.

ВСТУП

Бібліотеки завжди були невід'ємною частиною нашого суспільства. З найдавніших часів цивілізації люди збирали знання та обмінювалися ними, а бібліотеки слугували сховищами цих знань. Бібліотеки сьогодення не втратили своєї актуальності і як ніколи важливі, оскільки вони забезпечують доступ до інформації та ресурсів для людей різного віку, положення та можливостей [1].

Дизайн інтер'єрів бібліотек є важливим аспектом створення функціональних, ефективних, гостинних та привабливих місць для доступу відвідувачів до інформації та ресурсів. Останніми роками бібліотеки зазнають значних змін у дизайні, щоб йти в ногу з мінливими потребами відвідувачів і науково-технічним прогресом.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Основною функцією бібліотеки є забезпечення відповідного середовища для читання, навчання та дослідження користувачів з доступом до інформаційних ресурсів. В той же час бурхливий розвиток суспільства, науки і технологій обумовлює суттєві зміни в організації просторів бібліотек, на розвиток внутрішнього середовища яких впливають різноманітні фактори, що динамічно змінюються. Тому необхідним є проведення комплексного розгляду і структурного аналізу всіх чинників і умов, що впливають на формування дизайну інтер'єрів сучасних бібліотек.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Аналіз проектно-будівельної практики та літературних джерел дозволили виявити та класифікувати основні групи факторів та умов, що визначають дизайн сучасних бібліотек: соціально-економічні, природно-географічні, містобудівні, ергономічні, екологічні, типологічні, технічні, естетичні та культурологічні фактори [2]. Ці фактори відіграють життєве-

важливу роль у формуванні та розвитку зовнішнього та внутрішнього середовища бібліотек у часі та просторі.

Соціально-економічні фактори, такі як стан розвитку суспільства, потреби та можливості населення, соціально-демографічна структура, можуть впливати на дизайн і ресурси бібліотек. Незважаючи на те, що бібліотеки створені для забезпечення доступу до інформації та ресурсів для всіх користувачів, їхній простір і функції можуть відрізнятися залежно від соціально-економічного статусу та демографічних показників споживачів. Наприклад, бібліотеки в добре фінансованих районах можуть мати більше можливостей та ресурсів для їх облаштування та впровадження передових технологій, тоді як бібліотеки у регіонах з невисокими соціально-економічними показниками можуть надавати пріоритет лише базовим елементам. Соціальні потреби та фінансово-економічний стан як відвідувачів бібліотек, так і їх власників у значній мірі визначають їх функціонально-просторову організацію.

Природно-географічні фактори включають кліматичні, природно-ландшафтні та інші характеристики навколишнього природного середовища. Так, в залежності від орієнтації приміщень за сторонами світу, вони мають включати відповідно до кліматичної зони, системи опалення, теплоізоляції, кондиювання повітря, а також обладнання для затінення та інші сучасні засоби для регулювання температури, освітлення, захисту від перегріву та зменшення споживання енергії. Урахуванням природно-кліматичних факторів з урахуванням інтеграції внутрішнього та зовнішнього середовища приміщень бібліотек, особливо рекреаційного призначення з включенням відповідних природних елементів буде сприяти створенню комфортного та функціонального внутрішнього простору бібліотеки.

Містобудівні фактори в основному впливають на зовнішнє оформлення бібліотек, але вони також впливають на дизайн інтер'єру з точки зору розташування (в центрі міста, на окраїні) і це впливає на склад приміщень та при необхідності захисту від зовнішнього шуму.

До ергономічних факторів належать антропометричні, психофізіологічні та естетичні відповідності функціональних можливостей та особливостей людини до предметно-просторового оточення та умов праці й відпочинку [2]. Антропометричні включають пристосування до діапазону розмірів тіла та пропорцій всіх користувачів, включаючи людей з обмеженими можливостями. Психофізіологічні передбачають створення комфортного середовища за рахунок достатнього освітлення, рівня шуму та акустичного оформлення. Естетичні стосуються сприйняття візуальних аспектів інтер'єру бібліотеки, таких як композиційні та кольорові характеристики, що створюють гармонійне середовище та позитивну атмосферу. Врахування ергономічних факторів у проєктуванні бібліотек може гарантувати, що всі люди з різними фізичними можливостями зможуть повноцінно отримувати доступ до їх простору.

Екологічні фактори передбачають використання довговічних і екологічних будівельних матеріалів, відновлюваних джерел енергії та заходів щодо збереження й раціонального використання природних ресурсів, важливих для охорони навколишнього середовища. Використовуючи енергоефективні вітражі, мансардні вікна, сучасне інженерне оснащення та

устаткування й інноваційні будівельні елементи для створення оптимальних санітарно-гігієнічних параметрів середовища й максимального природного освітлення та вентиляції приміщень, можна покращити якість повітря в них та зменшити потребу в штучному освітленні та клімат-контролі. Крім того, використання рослин і фітодизайну в інтер'єрі бібліотеки буде сприяти відчуттю комфорту користувачів бібліотеки. Принципи біофільного дизайну, спрямовані на об'єднання людей із природою за допомогою дизайну, для сприяння відчуттю спокою та релаксації [2,3].

Типологічні фактори. Тип бібліотеки (академічна, публічна, наукова, спеціальна тощо) визначає конкретні потреби та вимоги до організації їх внутрішнього простору. Наприклад, академічній бібліотеці може знадобитися більше тихих навчальних зон і просторів для спільного навчання, тоді як публічна бібліотека потребує більше зон для дитячих програм і громадських заходів. Крім того, тип інформаційних матеріалів і ресурсів, які пропонує бібліотека, може впливати на дизайн внутрішнього простору. Бібліотеці, яка зосереджується на цифрових ресурсах, може знадобитися більше місця для комп'ютерів та інших технологій, у той час як бібліотеці, з традиційним інформаційними матеріалами, необхідне більше полиць і місць для їх зберігання. Крім того, варто передбачати перспективні перетворення функціонально-технологічних процесів у внутрішньому середовищі.

Технічні фактори. Впровадження нових будівельних матеріалів, конструкцій, технологій, інженерних систем суттєво впливає на удосконалення дизайнерських вирішень. Інтелектуальні інженерні системи, такі як автоматизоване освітлення, опалення, кондиціювання повітря тощо можуть допомогти автоматично оптимізувати споживання енергії, покращити якість і комфорт приміщень та створити комфортну та гостинну атмосферу. Розвиток комп'ютерних технологій дозволяють створювати цифрові бібліотеки та інтегрувати мультимедійні ресурси у фізичний простір. Використання засад «розумного» дизайну інтер'єру, включаючи гнучкі меблі та відповідну організацію простору, буде сприяти максимальному покращенню функціональності і адаптивності середовища бібліотечного простору, гарантуючи, його відповідність різноманітним потребам своїх користувачів.

Естетичні фактори багаті в чому сприяють створенню виразних і художньо-образних вирішень дизайну внутрішнього середовища бібліотек за допомогою різноманітних композиційних засобів, кольору, освітлення, меблів і оздоблення. Грамотний підбір матеріалів, кольорів, засобів синтезу мистецтва, облаштування й меблювання та увага до деталей дизайну з урахуванням стилістичної цілісності композиції інтер'єру будуть сприяти покращенню естетичних характеристик і загальній привабливості бібліотечного простору. Естетичні фактори слід розглядати у поєднанні з функціональними аспектами простору, такими як легкість доступу та зручність використання для створення функціонального, так і візуально приємного та комфортного середовища.

Культурологічні фактори. Бібліотеки є важливими культурними установами, які відображають духовні цінності та національні ідентичності спільнот, які вони обслуговують. Тому, проектуючи бібліотечні простори, архітектори та дизайнери повинні враховувати історико-культурні особливості

й традиції та духовні потреби місцевої культури. Це може передбачати використання традиційних архітектурних стилів, творів декоративно-прикладного мистецтва, інших культурних артефактів у дизайні бібліотечного простору. Всебічне урахування таких аспектів культури може створити у користувачів відчуття єдності та соціально-культурної приналежності, сприяючи розвитку почуття спільноти та взаємоповаги.

ВИСНОВКИ

Проектування внутрішнього простору бібліотек – це складний процес, який потребує врахування багатьох факторів. Зміна умов формування бібліотек у зв'язку з науково-технічним прогресом призвела до того, що бібліотеки стають більш функціонально насиченим, людиноорієнтованими та «розумними». На оформлення інтер'єрів бібліотек впливають соціально-економічні, природно-географічні, містобудівні, ергономічні, екологічні, типологічні, технічні та естетичні фактори. Крім того, важливо врахування культурологічних чинників, оскільки бібліотеки є культурними установами, які відображають цінності та ідентичність спільнот, які вони обслуговують. Враховуючи всі ці фактори, дизайнери можуть створювати раціональні та гармонійні простори сучасних бібліотек, які будуть не тільки функціональними, але й естетично привабливими та інклюзивними для всіх користувачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 27.01.1995 р. № 32/95-ВР: станом на 1 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр#Text> (дата звернення: 20.03.2023).
2. V. Abyzov. Modern Conditions and the Impacts of the Creation of Architectural Environment, *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*. 2017, Vol. 245 (8), P. 1–11. DOI: <https://doi.org/10.1088/1757-899X/245/8/082050>
3. Сафронова О. Сталий дизайн інтер'єру. *Формування збалансованого (сталого) архітектурного середовища*: монографія / ред.: В. Абызов, Л. Камьонка. Kielce, 2022. С. 172–183.

ABYZOV V., RYSHKEVYCH N.

FACTORS AFFECTING THE FORMATION OF MODERN LIBRARIES' INTERIOR DESIGN

The work reveals various groups of factors that influence the design of the internal space of libraries, including socio-economic, natural-geographical, urban planning, ergonomic, ecological, typological, technical, aesthetic and cultural factors. These factors have a significant impact on the formation of libraries, which must satisfy the needs and requests of the population. Considering them, designers can create rational and harmonious spaces of modern libraries, which will be not only functional, but also aesthetically attractive.

Key words: modern libraries, interior design, factors.